

PARAGRAAF A: WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOMANAGEMENT

1. Aanleiding en achtergrond

Wij hebben de risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering in kaart gebracht. Door inzicht in de risico's wordt de gemeente in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige ontwikkelingen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is ook het weerstandsvermogen berekend.

Daarnaast zijn in deze paragraaf de vijf verplichte BBV (Besluit Verantwoording Begroting) financiële kengetallen opgenomen. Doelstelling is dat de kengetallen en de beoordeling gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht geven aan de raad over de financiële positie van de gemeente.

2. Risicoprofiel

Om de risico's van onze gemeente in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Uit de inventarisatie zijn vanuit de domeinen de risico's in beeld gebracht met een mogelijk financieel gevolg, waarbij wij voor deze programmabegroting geselecteerd hebben op het jaar 2018 en verder. In het volgende overzicht worden de 5 risico's gepresenteerd met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit.

Top 5 financiële risico's

Grondexploitaties: verkopen brengen minder op dan verwacht

Kosten wegens ontslag bestuurders

Aanspraak op garantstellingen leningen

Grondexploitaties: hogere kosten door bijvoorbeeld hogere rentelasten

Uitkering gemeentefonds daalt door aanpassing rijksbeleid

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie (ook wel Monte Carlo simulatie genoemd) uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag aan risico's van € 36.886.139,- ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

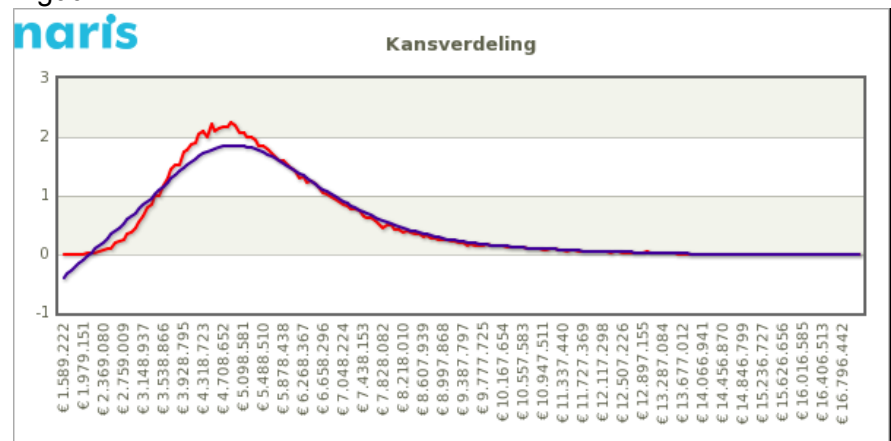
In de voortgangsrapportage van de grote projecten (raad 9 oktober 2017) is een eerste inschatting gemaakt wat de bijdrage van de gemeente moet zijn aan het exploitatieplan Zandzoom. Hierbij is aangegeven dat het nog niet mogelijk is om een goede conclusie te trekken over het uiteindelijke financieel resultaat en dat wordt gekeken welke beheersmaatregelen mogelijk zijn om dit resultaat in positieve zin te beïnvloeden. Om deze reden is dit nog niet als risico meegenomen in de risicosimulatie.

Figuur 1 toont de resultaten van de risicosimulatie. De horizontale as bevat schattingen van de totale schadelast van alle risico's, de verticale as geeft weer hoe groot de kans is dat de op de horizontale as vermelde bedragen voorkomen (het gaat hier om percentages). De rode lijn in de grafiek geeft de daadwerkelijke

uitkomsten aan van de Monte Carlo simulatie. De blauwe lijn is de trendlijn die de extreme pieken uit de rode lijn haalt.

Figuur 1

Uit de volgende tabel is af te lezen dat het 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 7.959.910,- (benodigde weerstandscapaciteit).

Zekerheidsperc.	Bedrag in €
5%	€ 3.343.053
10%	€ 3.689.841
15%	€ 3.942.520
20%	€ 4.154.570
25%	€ 4.351.801
30%	€ 4.531.997
35%	€ 4.711.919
40%	€ 4.892.346
45%	€ 5.074.848
50%	€ 5.265.707

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit

Zekerheidsperc.	Bedrag in €
55%	€ 5.470.200
60%	€ 5.690.461
65%	€ 5.931.036
70%	€ 6.198.372
75%	€ 6.501.556
80%	€ 6.863.314
85%	€ 7.329.931
90%	€ 7.959.910
95%	€ 9.131.362

Daarnaast moet rekening worden gehouden met de bedrijfsvoeringsrisico's die door de werkorganisatie BUCH worden gedragen. Dit is becijferd in de begroting 2017/2018 en komt voor Heiloo uit op € 411.000,-. De totale benodigde weerstandscapaciteit bedraagt hiermee € 8.370.910

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende componenten:

- I. Reserves
- II. Onbenutte belastingcapaciteit
- III. Post onvoorzien

Ad. I Reserves

De reserves zijn in twee typen onder te verdelen: de algemene reserve en de bestemmingsreserves.

Algemene reserve

Van de reserves vormt de algemene reserve het deel dat kan worden aangewend ter financiering van opgetreden risico's.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves worden bij Heiloo niet meegenomen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Ad. II Onbenutte belastingcapaciteit

- De gemeente Heiloo heeft een begrote opbrengst OZB van € 3.620.000,-. De eigen inkomstenmaatstaf van de algemene uitkering gaat uit van € 4.139.000,-. Per saldo is sprake van een onbenutte belastingcapaciteit van € 519.000,-.
- Daarnaast geldt voor riool een kostendekkendheid van ca 90%. Dat resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit van € 210.000,-.
- Tot slot is voor afval de kostendekkendheid 97% en resteert een onbenutte belastingcapaciteit van € 74.000,-

Ad. III Post onvoorzien

Deze post kan via een raadsbegrotingswijziging incidenteel worden ingezet als dekking.

Het totaal per 1 januari 2018 van de hiervoor genoemde, in te zetten opties ter afdekking van incidentele risico's blijkt uit de volgende tabel:

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	Startcapaciteit in €
Algemene reserve	9.615.459
Onbenutte belastingcapaciteit	803.000
Post onvoorzien	10.000
Totale weerstandscapaciteit	10.428.459

4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscap.}}{\text{Benodigde weerstandscap.}} = \frac{\text{€ 10,428 mln.}}{\text{€ 8,371 mln.}} = 1,25$$

De onderstaande normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm		
Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	>2,0	uitstekend
B	1,4-2,0	ruim voldoende
C	1,0-1,4	voldoende
D	0,8-1,0	matig
E	0,6-0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Het ratio valt in klasse C. Dit duidt op een voldoende weerstandsvermogen. De ratio is licht gedaald ten opzichte van de jaarrekening 2016 (1,31). Deze kwalificatie moet in samenhang worden beoordeeld met de kengetallen hieronder.

5. Kengetallen

Doelstelling van deze kengetallen en bijbehorende beoordeling is om op eenvoudige wijze inzicht geven over de financiële positie van de gemeente. Het gaat om de volgende kengetallen:

1. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen.
2. Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.
3. Structurele exploitatieruimte
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe wendbaar een gemeente is. Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is een gemeente in staat om (structurele) tegenvallers op te vangen.
4. Grondexploitatie
In dit kengetal wordt de waarde van de bouwgrond gerelateerd aan de totale baten.
5. Belastingcapaciteit
Deze indicator geeft aan hoe de belastingdruk zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde.

De provincie als financieel toezichthouder heeft zogenaamde signaleringswaarden gedefinieerd. Deze signaleringswaarden moeten worden gezien als een hulpmiddel om het risico per kengetal in te schatten en is hiermee geen norm. De provincie onderscheidt drie categorieën: A: minst risicovol, B: gemiddeld risico en C: meest risicovol. In de onderstaande tabel worden de kengetallen met signaleringswaarden getoond:

Signaleringswaarde		A	B	C
1a.	Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b.	Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte len.	< 90%	90 - 130%	> 130%
2.	Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%

Signaleringswaarde		A	B	C
3.	Structurele exploitatier.	> 0%	0%	< 0%
4.	Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
5.	Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

Hieronder worden de uitkomsten van de verschillende kengetallen gepresenteerd en is de bijbehorende signaleringswaarde weergegeven:

Verloop kengetallen		Jrk. 2016		Begr. 2017		Begr. 2018	
1a.	Netto schuldquote	99%	B	104%	B	101%	B
1b.	Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte len.	99%	B	104%	B	101%	B
2.	Solvabiliteitsratio	27%	B	29%	B	29%	B
3.	Structurele exploitatier.	10%	A	0,7%	A	0,5%	A
4.	Grondexploitatie	47%	C	39%	C	24%	B
5.	Belastingcapaciteit	96%	B	98%	B	99%	B

Verloop kengetallen		Begr. 2019		Begr. 2020		Begr. 2021	
1a.	Netto schuldquote	89%	A	108%	B	122%	B
1b.	Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte len.	89%	A	108%	B	121%	B
2.	Solvabiliteitsratio	29%	B	29%	B	30%	B
3.	Structurele exploitatier.	0,6%	A	0,8%	A	0,2%	A
4.	Grondexploitatie	14%	A	5%	A	3%	A
5.	Belastingcapaciteit	100%	B	101%	B	101%	B

Onderstaand worden de kengetallen nader toegelicht:

- De netto schuldquote fluctueert met name doordat de inkomsten van jaar tot jaar verschillen. In 2021 zijn de

begrote baten uit de bouwgrondexploitatie een stuk lager.

De schuldpositie blijft redelijk constant.

- De solvabiliteitsratio blijft in de begrotingsperiode stabiel op 29%.
- De structurele exploitatieruimte komt alle jaren boven de 0% uit. De daling ten opzichte van 2016 wordt veroorzaakt door het grote incidentele resultaat in 2016.

- Het belang van de grondexploitaties (Zuiderloo en Boekelermeer) neemt in de begroting geleidelijk af. Op het moment dat de grex Zandzoom wordt vastgesteld zal deze ratio weer toenemen.
- De belastingcapaciteit stijgt geleidelijk naar het landelijk gemiddelde.

